

National si universal in opera lui Mihai Eminescu

Asadar, "Miracolul eminescian a stat insa in faptul de a fi dobandit o limba in acelasi timp noua si proaspata". Pentru aceasta, spune Tudor Vianu, "Eminescu n-a trebuit sa se lupte cu limba, asa cum au facut unii din emulii sai de mai tarziu. I-a fost de ajuns sa se aseze in curentul limbii si sa-si inalte panzele in directia in care sufla duhul ei".

si Rosa Del Conte se va opri pe larg asupra Aspectelor artei si ale limbajului eminescian, subliniind ca "secretul" muzicalitatii eminesciene se gaseste in substratul autohton al culturii lui Eminescu.

Aprecierea lui Eugen Todoran potrivit careia "Singularitatea operei lui, privita in alternarea planului orizontal, istoric, cu cel vertical, poetic, (...) face din el nu numai un poet romantic, ci si "poetul" prin definitie, prin care poezia romaneasca si-a gasit propria ei fiinta, ca poezie moderna", completeaza judecatile de valoare.

Studii ample asupra creatiei eminesciene au realizat: Eugen Lovinescu, G. Calinescu, Constantin Noica, Liviu Rusu, Zoe Dumitrescu-Busulenga, Adrian Marino, Mihai Dragan, Dumitru Irimie, Gh. Tohaneanu, Augustin Z. N. Pop, Vladimir Streinu, E Simion etc.

M. Eminescu se defineste in 1881 singur: "Aspru, rece, suna cantul cel etern neispravit" -, lasand in felul acesta loc pentru alte si alte contributii atat de necesare spiritualitatii noastre nationale, in sincronizarea noastra cu universalitatea.

Credem ca toate generatiile se vor afla sub influenta creatiei eminesciene in tot ceea ce are ea mai bun, mai frumos, ridicandu-ne spre acel intelectualism rafinat al Mioritei si al Mesterului Manole, al doinelor si al basmelor noastre populare.

Simbolic, incheiem aceasta sinteza cu poezia Legamant a lui Grigore Vieru, care exprima inaltatoare sentimente fata de cel care reprezinta gandurile si aspiratiile noastre in sinteze artistice si de limba romaneasca inegalabile: "stiu: candva la miez de noapte,/ Ori de rasarit de Soare,/ Stinge-mi-s-or ochii mie/ Tot deasupra cartii Sale.// Am s-ajung atunce, poate,/ La mijlocul ei aproape./ Ci sa nu inchideti cartea/ Ca pe recele-mi pleoape.// S-o lasati asa deschisa,/ Ca baiatul meu ori fata/ Sa citeasca mai departe/ Ce n-a dovedit nici tata.// Iar de n-au s-auza dansii/ Al stravechei slove bucium,/ Asezati-mi-o ca perna/ Cu toti codrii ei in zbucium".

In amplul si elevatul sau studiu asupra personalitatii eminesciene, Zoe Dumitrescu-Busulenga sintetizeaza universul motivelor eminesciene - timpul si spatiul national; padurea, marea, doina, visul, melancolia; urmareste evolutia mijloacelor poetice oferind interesante comentarii de text la Floare-albastra, Oda (in metru antic), Luceafarul, la prozele eminesciene, dar mai ales deosebite confluente cu Shakespeare, Holderlin.

Interesanta ideea de a realiza un capitol intitulat semnificativ Poetii transilvaneni si mostenirea eminesciana, capitol in care autoarea se opreste asupra a doua coordonate fundamentale ale "unei vieti spirituale nationale" - cultura si creatia. "Aventura spirituala a mostenirii eminesciene pe stravechiul pamant romanesc al Transilvaniei - apreciaza Zoe Dumitrescu-Busulenga - reface in

mic, in timp si spatiu, intr-o concentrare expresiva, destinul marelui poet ca etern veghetor determinant al tuturor drumurilor poeziei, fie ca ele se pastreaza in matca larga si sigura a traditionalismului, fie ca duc, indraznete si pieptise, spre inca netaiatele cai ale modernismului".

Se subliniaza in acest context, ca "deosebirile dintre modurile de receptare si asezarea lor pe o linie suitoare care duce de la Iosif la Blaga ofera un fel de sinteza simbolica, o micro-istorie a beneficei influente eminesciene in creatia si cultura romaneasca". O sensibila si complexa analiza realizeaza Zoe Dumitrescu-Busulenga poemului Eminescu al lui Aron Cotrus, poem aparut la 15 mai 1939, cu prilejul implinirii a 50 de ani de la moartea lui Eminescu.

Poemul realizeaza o "Sinteză unica si uluitoare a elementelor naturii romanesti, a istoriei noastre de furtuna si a energiilor creatoare purtate de poporul roman, Eminescu insumeaza, in viziunea lui Aron Cotrus, tot ceea ce se poate strange intr-un simbol al unitatii eterne, mitice a unui neam investit cu o misiune in locul si timpul pe care-l umple.

Amprenta durabilitatii creatiei eminesciene este data de tainica si stralucitoarea ei senectute, in care isi dezvaluie esentele".

Legatura operei eminesciene cu devenirea noastra istorica nu mai poate fi contestata, Eminescu devenind "modelul absolut" in destinul romanesc, opera lui luminand, ca o stea fixa "... intregul eu al natiei, dandu-i glorioasele ei raze, aratand participarea ei la algoritmurile geniilor universale. Investigata la toate nivelurile, cu mijloacele cele mai noi ale criticii moderne, aratand uimirii noastre un urias sistem de conotatii care imbratiseaza viata omului si a cosmosului in imagini arhetipale, de valoare universala, creatia marelui poet devine obiect de sinteze, care o prind ca pe o veriga in marele lant neintrerupt al istoriei nationale".

Ramane deschisa receptarea operei poetului, aceasta putand creste ori scadea "dupa calitatea receptiilor, dupa capacitatea lor de a primi magnificul ei mesaj care ramane vesnic egal cu sine. Asa incat - afirma pe drept cuvânt Zoe Dumitrescu-Busulenga - stradania de a ne inalta pana la acea stea a departarilor ne incumba noua, celor de aici, care se cuvine sa gasim mijloacele cele mai potrivite pentru necesarul dialog de iubire cu poetul nostru".

Din fascinanta carte a lui Constantin Noica despre Mihai Eminescu - Introducere la miracolul eminescian am retinut spre concluzie la acest capitol de sinteza despre poet, niciodata suficient de suficient, din ideile inegalabile cuprinse sugestiv in sintagma Trei mari ganditori romani: "Cultura noastra "a avut in trecut trei mari ganditori care sa-si fi pus problema fiintei: limba, un poet si un sculptor.

Problema fiintei are doua fete, una mai intunecata, tinand de greutatea lucrurilor de pe pamant si din cerul generalitatilor de a obtine fiinta; alta mai luminoasa, a fiintei, primitiva in universalitatea ei. Limba si Eminescu ne-au dat, in cele ce preced, fata dintai. Tot limba si in chip surprinzator un sculptor, Brancusi, ne vor arata fata luminoasa".